

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.7.17>

УДК 37.014.3:378.046

Д. М. Пінчук,

старший викладач кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту,

КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5173-7633>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЮ ПЕДАГОГІЧНОЮ ОСВІТОЮ

D. Pinchuk,

Senior Lecturer of the Department of Pedagogy, Special Education and Management,

Municipal Institution Sumy Regional Institute of Postgraduate

Pedagogical Education

LEGAL AND REGULATORY SUPPORT FOR STATE-SOCIETY GOVERNANCE OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

Ця стаття аналізує нормативно-правове забезпечення державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою в Україні. Дослідження присвячене всебічному огляду сучасної законодавчої бази, що регулює цю важливу сферу. Виявляються не лише її сильні сторони, а й ключові недоліки та внутрішні суперечності, які значно перешкоджають ефективному функціонуванню всієї системи післядипломної педагогічної освіти. Особливу

увагу приділено проблемам, пов'язаним з невизначеністю правового статусу закладів післядипломної педагогічної освіти, що створює значні організаційні та фінансові труднощі. Наголошується на неузгодженості та фрагментації чинних нормативних актів, що призводить до правових колізій та ускладнює єдине розуміння і застосування норм.

Автор обґрунтовує необхідність суттєвого удосконалення правового поля для забезпечення безперервного професійного розвитку педагогічних кадрів, що є критично важливим в умовах стрімкої модернізації української освітньої системи. У статті пропонуються практичні шляхи вирішення. Увага акцентується на важливості формування комплексної та цілісної державної програми розвитку післядипломної педагогічної освіти, що дозволить забезпечити її стратегічне планування та ефективне фінансування.

This article analyzes the regulatory and legal framework for state-public administration of postgraduate pedagogical education in Ukraine. The research meticulously examines the current legislative landscape, identifying its strengths, significant shortcomings, and inherent contradictions hindering effective system functioning. Particular attention is given to the undefined legal status of postgraduate pedagogical education institutions, which creates substantial organizational and financial challenges. The study also highlights the inconsistency and fragmentation of existing regulatory acts, leading to legal conflicts and complicating uniform interpretation and application of norms.

The author argues for the urgent necessity of substantially improving the legal environment to ensure continuous professional development of pedagogical staff, critically important amidst the rapid modernization of the Ukrainian educational system. The article proposes concrete and practical solutions, including the development and prompt adoption of a new, comprehensive Law of Ukraine "On Postgraduate Education", which would systematize all aspects of this field. Emphasis is also placed on the importance of formulating a holistic and coherent state program for the development of postgraduate pedagogical education, allowing for strategic planning and effective funding.

The analysis underscores that the current fragmented legal basis often results in ambiguities regarding responsibilities, funding mechanisms, and quality assurance standards. Such inconsistencies negatively impact the accessibility, relevance, and overall quality of professional development programs for teachers. A clear, comprehensive, and unified legal framework is essential for fostering an environment conducive to lifelong learning and continuous professional growth for educators, vital for enhancing overall education quality and responding effectively to societal demands. By proposing a new foundational law and a targeted state program, the article aims to provide a roadmap for policymakers to streamline the regulatory environment, strengthen institutional capacities, and ultimately elevate pedagogical expertise nationwide. The recommended changes are designed to ensure postgraduate pedagogical education effectively equips teachers with necessary competencies to navigate contemporary educational challenges and contribute to a robust, future-oriented learning environment.

Ключові слова: *нормативно-правове забезпечення, державно-громадське управління, післядипломна педагогічна освіта, професійний розвиток, педагогічні кадри*

Key words: *Regulatory framework, public-private governance, postgraduate pedagogical education, professional development, teaching staff, legislative improvement.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У контексті динамічних соціально-економічних процесів та реформування освітньої галузі України особливої ваги набуває модернізація системи післядипломної педагогічної освіти. Її ефективність тісно пов'язана з наявністю чіткого та дієвого нормативно-правового забезпечення, яке б визначало принципи співпраці держави та громадськості в управлінні. Враховуючи стрімкий розвиток науки і постійні суспільні зміни, безперервне професійне навчання є нагальною потребою

кожної людини, і саме післядипломна освіта виступає ключовою ланкою в системі такого навчання.

Запровадження державно-громадського управління в післядипломній педагогічній освіті на принципах суб'єктної партнерської взаємодії є одним із провідних напрямів демократизації освітньої політики держави. Цей особливий, демократичний та інноваційний тип управління характеризується постійною та взаємно відповідальною взаємодією між суб'єктами державного управління та представниками громадськості в освітній сфері.

Важливо зазначити, що ефективність післядипломної педагогічної освіти безпосередньо залежить від її законодавчого забезпечення. Державне регулювання цієї сфери включає визначення стратегічних цілей, методологічних засад (принципів та концепцій), структури відповідних закладів, системи управління та шляхів її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою знайшли відображення у численних наукових працях вітчизняних дослідників, таких як В. Афанасьєв, Є. Березняк, Д. Гвішіані, М. Михальченко, Н. Лісова, Р.І. Черновол-Ткаченко, В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай, В.Пикельна, Н. Протасова, В.Б. Рогова та інші. Зарубіжний досвід також активно вивчається для запозичення найкращих практик у сфері публічного управління освітою та інституційного оформлення державної підтримки.

Сучасні реалії вимагають від чинного законодавства у сфері післядипломної педагогічної освіти відповідності актуальним потребам суспільства, особистості та державній освітній політиці.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз та критична оцінка нормативно-правового забезпечення державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах реформування національної освіти та світової фінансової нестабільності, післядипломна педагогічна освіта набуває особливої ваги як ключовий фактор

конкурентоздатності українських фахівців на внутрішньому та міжнародному ринках праці.

Регіональні комунальні заклади післядипломної педагогічної освіти, такі як інститути та академії, відіграють ключову роль у реалізації державної освітньої політики, забезпечуючи професійний розвиток педагогічних працівників. Вони є провідниками освітніх реформ у сферах фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), загальної середньої та дошкільної освіти.

Саме комунальні заклади післядипломної педагогічної освіти на регіональному рівні відповідають за організацію та проведення учнівських предметних олімпіад, конкурсів, професійних педагогічних змагань тощо. Крім того, всі регіональні комунальні заклади післядипломної педагогічної освіти виконують державне замовлення на підготовку педагогів відповідно до Концептуальних засад реформування середньої школи, забезпечують підвищення кваліфікації вчителів за оновленою програмою «Захист України», готують супервізорів та тренерів-педагогів НУШ, а також навчають педагогів в умовах пандемії та загроз, пов'язаних із воєнними діями .

Сьогоднішні умови розвитку суспільства характеризуються постійним зростанням вимог до професійних знань працівників. Здатність відповідати цим вимогам визначає конкурентоспроможність фахівця на ринку праці. В епоху науково-технічних революцій знання швидко застарівають, і без їх постійного оновлення працівник не зможе ефективно використовувати нові технології. Тому безперервна професійна освіта є ключем до адаптації до змін у виробництві та економіці. Роботодавці повинні приділяти особливу увагу професійному розвитку персоналу для забезпечення успішного управління трудовими ресурсами. Високий рівень кваліфікації кадрів є визначальним фактором економічного успіху, забезпечуючи високу продуктивність праці та адаптивність до змін. Професійне навчання педагогів відіграє важливу роль у розширенні світогляду, сприянні розвитку, захисті від безробіття та забезпеченні можливостей для кар'єрного зростання [2].

Післядипломна педагогічна освіта традиційно є наскрізною галуззю системи національної освіти і надає можливості керівним та педагогічним працівникам закладів освіти для неперервного вдосконалення професійного і загальнокультурного рівнів, єдності теоретичних знань і практичної підготовки для ефективного використання набутого досвіду в професійній діяльності [4, с. 80].

Важливо зазначити, що згідно Закону України «Про освіту» безперервний професійний розвиток педагогічних працівників розглядається як процес навчання та вдосконалення професійних навичок фахівців після отримання вищої або післядипломної освіти, що дозволяє фахівцям підтримувати або покращувати стандарти своєї професійної діяльності та продовжувати їхню професійну діяльність [10].

У світі, що швидко змінюється, наявність висококваліфікованої робочої сили є одним із найважливіших факторів підвищення продуктивності праці та забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції. Підвищення інтелектуального потенціалу трудових ресурсів є ключовим напрямком соціальної еволюції сучасного суспільства.

У сучасному суспільстві, що базується на знаннях, освіта відіграє ключову роль у розвитку особистості та реалізації її творчого потенціалу. Інноваційні зміни в освітній галузі, її модернізація на засадах людиноцентризму, зумовлюють глибокі зміни у світогляді людини, переорієнтовуючи його з позиції споживача на позицію творця, який прагне до неперервного особистісного та професійного саморозвитку. Концепція освіти впродовж життя сприяє формуванню нової методології та практики професійного розвитку фахівців у системі післядипломної освіти.

Нормативно-правове забезпечення державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою в Україні базується на Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про загальну середню базову освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про професійний розвиток працівників» та інших нормативно-правових актах. Ці закони створюють загальну правову основу для функціонування системи

післядипломної педагогічної освіти, визначають її мету, завдання, структуру та принципи управління.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», післядипломна освіта визначається як спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її професійних знань, умінь та навичок, або здобуття іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду. У педагогічній сфері, післядипломна педагогічна освіта розглядається як галузь освіти дорослих, що забезпечує неперервне вдосконалення професійних знань, умінь і навичок педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів освіти через підвищення кваліфікації, перепідготовку, спеціалізацію та стажування з використанням новітніх технологій та досягнень науки і виробництва [9].

Державно-громадське управління передбачає поєднання зусиль держави та громадських інституцій у процесах формування та реалізації освітньої політики. Воно ґрунтується на принципах демократії, прозорості, відкритості та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін.

У процесі розвитку національна система післядипломної педагогічної освіти України зіткнулася з низкою викликів, включаючи інтеграцію в європейський освітній простір та подолання наслідків пострадянської спадщини. Це зумовило необхідність вибору між європейською та пострадянською парадигмами освіти, а також подолання пов'язаних з ними теоретико-методологічних суперечностей та організаційних труднощів. Крім того, виникла потреба у визначенні місця післядипломної педагогічної освіти не лише в глобальній системі неперервної освіти, але й у національній системі культури та освіти. Це пов'язано з тим, що пострадянська система післядипломної освіти, втративши свою підкреслено академічну позицію, опинилася на перетині традиціоналістських і модернізаційних культурних та освітніх тенденцій. Зростання соціального інтересу до післядипломної освіти призвело до розширення та ускладнення соціального замовлення на освітні послуги в цій сфері. Також, виникли питання, пов'язані зі становленням

«післядипломних кваліфікацій» у Міжнародній стандартній класифікації освіти [1].

Важливим викликом для післядипломної педагогічної освіти є зміни у методології освітньої діяльності, визначені Концептуальними засадами реформування середньої школи. З метою адекватної відповіді на ці виклики, науковці у галузі післядипломної педагогічної освіти активно працюють над переосмисленням та оновленням методологічних, теоретичних, методичних і технологічних засад розвитку цієї освітньої галузі. Результатом їхніх наукових пошуків стало:

- визначення актуальних напрямів науково-методичної діяльності для реалізації провідних ідей Нової української школи, що стало основою для формування нового змісту підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівних кадрів освіти;

- формулювання нових закономірностей і принципів проектування цього змісту, розроблення курикулуму підвищення кваліфікації фахівців освітньої галузі в системі післядипломної педагогічної освіти;

- розроблення технології створення вибіркових освітніх курсів для науково-педагогічних працівників, забезпечення навчально-методичного супроводу (програми, підручники, посібники тощо) підвищення їхньої кваліфікації [8, с.87].

Розвинені країни активно інвестують у післядипломну освіту, розглядаючи її як інструмент розвитку економіки. Питання професійного зростання працівників мають загальнодержавний характер, а для їх підтримки створюються різноманітні програми та умови.

Аналіз нормативно-правової бази розвитку післядипломної педагогічної освіти в Україні показує, що з прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» регіональні (обласні) заклади післядипломної педагогічної освіти фактично опинилися поза правовим регулюванням. У зв'язку з цим назріла гостра потреба у визначенні та закріпленні їхнього статусу в Законі України «Про освіту» як закладів вищої освіти або закладів зі спеціальним статусом, що надають як вищу, так і професійну освіту. Згідно з Законом України «Про

освіту», післядипломна освіта передбачає здобуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої або професійної освіти та практичного досвіду [10]. Проте, на думку працівників закладів післядипломної педагогічної освіти, післядипломна педагогічна освіта осіб з вищою освітою, обов'язковість якої визначена Законом України «Про освіту», фактично відповідає за своїм статусом вищій освіті.

Через те, що чинні законодавчі акти у сфері освіти не враховують особливостей організації навчального процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти, ці заклади змушені застосовувати норми бюджетного фінансування навчання, нормування та оплати праці, організації освітньої діяльності тощо, розроблені для закладів вищої освіти, що не завжди відповідає реальним умовам їхнього функціонування.

З огляду на те, що згідно з Законом України «Про освіту», післядипломну освіту можна здобувати в закладах післядипломної, вищої та професійної освіти, інших закладах освіти, наукових установах або через неформальну освіту, постає необхідність у розмежуванні сфер впливу цих закладів і закріпленні за ними відповідних категорій слухачів, розробленні нових стандартів і змісту їхньої перепідготовки та підвищення кваліфікації; розробленні механізмів проведення їхньої сертифікації у регіонах; формуванні в українських вчителів готовності до переходу на 12-річний термін навчання учнів у закладах загальної середньої освіти, розвитку в них громадянських компетентностей, підготовці їх до викладання інтегрованих предметів, наданні необхідної інформації щодо участі учнів українських закладів загальної середньої освіти у Програмі PISA тощо.

Чинне трудове законодавство України не містить чітких визначень основних форм післядипломної освіти, що створює проблеми для теорії, практики та правотворчості. Існуючі нормативні акти часто не узгоджуються між собою, суперечать один одному та не відображають сучасні тенденції ринкової економіки. Це знижує ефективність законодавства та ускладнює роботу кадрових служб.

Основними недоліками нормативно-правового регулювання у сфері післядипломної освіти є безсистемність розвитку, внутрішня суперечливість, правова неврегульованість багатьох відносин, недостатня наукова обґрунтованість актів, відсутність цілісної державної програми та комплексної програми розвитку перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників [8, с. 88].

Для розв'язання існуючих проблем необхідно вдосконалити нормативно-правове забезпечення післядипломної освіти, розробити відповідні стандарти, забезпечити впровадження сучасних технологій професійного розвитку та підвищення кваліфікації кадрів, а також забезпечити випереджаючий характер підвищення кваліфікації відповідно до потреб реформування системи освіти.

Важливим кроком є ухвалення Закону України «Про післядипломну освіту» / «Про освіту дорослих», який має унормувати механізми функціонування післядипломної освіти, її структуру і форми, статус закладів освіти та працівників, а також визначити коло осіб, на яких поширюється дія цього Закону.

Регіональні комунальні заклади післядипломної педагогічної освіти є юридичними особами публічного права, що функціонують як бюджетні та неприбуткові установи. Їхня основна місія полягає у забезпеченні безперервного професійного розвитку педагогічних та інших працівників на регіональному рівні, а також у науковому та методичному супроводі систем дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти. Регіональні комунальні заклади післядипломної педагогічної освіти становлять невід'ємну частину загальної системи освіти дорослих та післядипломної освіти в Україні.

Проблема невизначеності правового статусу закладів післядипломної педагогічної освіти в Україні є критичною і має комплексні негативні наслідки на організаційному, фінансовому, кадровому та якісному рівнях. Вона перешкоджає ефективному функціонуванню системи післядипломної педагогічної освіти, її адаптації до сучасних вимог та інтеграції у світовий освітній простір. Чітке та системне законодавче врегулювання цього питання, зокрема через ухвалення нового Закону України «Про післядипломну освіту»

або внесення суттєвих змін до чинного законодавства, є нагальним кроком для забезпечення стабільного розвитку та високої якості безперервного професійного розвитку педагогічних кадрів в Україні.

З метою забезпечення якісного та ефективного професійного розвитку педагогічних кадрів в Україні пропонується реалізувати наступні напрями вдосконалення нормативно-правової бази:

По-перше, комплексне регулювання професійного розвитку педагогічних працівників. Пропонується розробити та ухвалити нову редакцію Закону України "Про післядипломну освіту" або Закону України «Про освіту дорослих» внести суттєві зміни до чинного законодавства. Це має забезпечити комплексне регулювання всіх аспектів професійного розвитку педагогічних працівників, інтегруючи принципи неперервної освіти та компетентнісного підходу. Новий нормативний акт повинен чітко визначити понятійний апарат, форми, зміст, суб'єктів та механізми забезпечення професійного зростання педагогів протягом усього їхнього кар'єрного шляху. Створення нового закону або внесення суттєвих змін до чинного законодавства є фундаментом для нормативно-правового забезпечення. Цей закон має визначити ролі та повноваження як державних органів, так і громадських інституцій (професійних асоціацій, громадських об'єднань, батьківських комітетів тощо) у формуванні та реалізації політики ППО, інтегруючи принципи державно-громадського управління.

По-друге, необхідно чітко розмежувати повноваження та відповідальність між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти та іншими суб'єктами, задіяними у сфері публічного управління післядипломною педагогічною освітою. Це дозволить уникнути дублювання функцій, підвищити ефективність управлінських рішень та забезпечити прозорість взаємодії між усіма учасниками процесу.

Це ключовий аспект державно-громадського управління. Чітке визначення сфер відповідальності між центральними, місцевими органами влади та самими закладами освіти (які є частиною громадського сектору) дозволить створити ефективну систему, де кожна сторона розуміє свої функції та зони впливу,

уникаючи конфліктів і дублювання. Це сприяє підвищенню прозорості та підзвітності.

По-третє, важливим аспектом є створення дієвих механізмів фінансування системи післядипломної педагогічної освіти. Це передбачає забезпечення її стабільного розвитку через прозорий розподіл бюджетних коштів, а також розширення можливостей для залучення додаткових джерел фінансування. До таких джерел можуть належати механізми державно-приватного партнерства, міжнародні гранти, а також власні надходження закладів ППО від надання освітніх послуг. Фінансування є основою для реалізації будь-якої освітньої політики. Пропозиції щодо прозорого розподілу бюджетних коштів та залучення додаткових джерел (державно-приватне партнерство, гранти, власні надходження) безпосередньо відображають принципи державно-громадського управління. Державно-приватне партнерство, зокрема, є прямим проявом співпраці між державними структурами та недержавними суб'єктами.

По-четверте, з метою відповідності індивідуальним потребам педагогів та сучасним вимогам освітнього процесу, пропонується запровадити гнучкі та варіативні форми підвищення кваліфікації. Це включає активне використання дистанційних технологій навчання, розвиток мережових форм взаємодії та підтримку індивідуальних траєкторій навчання, що дозволить педагогам обирати найбільш зручні та ефективні способи професійного зростання. Гнучкість форм навчання, включаючи дистанційні та мережові, дозволяє враховувати потреби широкого кола педагогів та громадськості. Це розширює доступ до ППО і робить її більш орієнтованою на запити суспільства, що є важливою складовою громадського впливу на освітній процес.

Для забезпечення якості післядипломної педагогічної освіти необхідно удосконалити систему її оцінювання. Це передбачає розробку чітких критеріїв та індикаторів ефективності програм підвищення кваліфікації, а також професійного зростання самих педагогів. Система оцінювання має бути комплексною, об'єктивною та орієнтованою на результати навчання та їх вплив на педагогічну практику. Ефективна система оцінювання якості, розроблена з чіткими критеріями та індикаторами, є інструментом підзвітності. У контексті

державно-громадського управління, це означає, що як державні органи, так і представники громадськості (наприклад, через громадські ради, професійні асоціації) можуть брати участь у моніторингу та оцінюванні якості ППО, забезпечуючи її відповідність суспільним очікуванням

З метою інтеграції української системи ППО у європейський та світовий освітній простір, необхідно гармонізувати національне законодавство у цій сфері з європейськими та міжнародними стандартами. Особливу увагу слід приділити рекомендаціям ЮНЕСКО та Ради Європи щодо безперервної освіти та професійного розвитку вчителів, що сприятиме підвищенню міжнародного визнання українських дипломів та кваліфікацій. Інтеграція міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій ЮНЕСКО та Ради Європи, сприяє підвищенню якості ППО та її міжнародному визнанню. Це також відображає відкритість системи до зовнішніх впливів та кращих світових практик, що може бути ініційовано як державними, так і громадськими організаціями, які прагнуть до європейської інтеграції.

По-п'яте, для підвищення ефективності професійного навчання педагогів важливо стимулювати розвиток інноваційних підходів. Це включає активне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, створення та впровадження цифрових освітніх ресурсів та платформ. Одночасно необхідно забезпечити прозорість та публічність інформації щодо програм підвищення кваліфікації, їх змісту, вартості та досягнутих результатів, що сприятиме підвищенню довіри до системи ППО з боку педагогічної спільноти та суспільства загалом. Впровадження інновацій та забезпечення прозорості інформації є ключовими для довіри та ефективності державно-громадського управління. Прозорість дозволяє громадськості контролювати діяльність закладів ППО, а стимулювання інновацій може відбуватися через спільні проекти держави та громадських ініціатив.

Сучасні виклики, що стоять перед українською освітою, вимагають не лише оновлення змісту та методик, а й ефективного державно-громадського управління, особливо у сфері післядипломної педагогічної освіти (ППО). Ефективне формування нормативно-правової бази ППО неможливе без

широкого залучення зацікавлених сторін, адже саме вони є кінцевими бенефіціарами та носіями практичного досвіду. Хоча органи місцевого самоврядування та адміністрації закладів освіти традиційно відіграють ключову роль, справжня демократизація управління вимагає активної участі громадськості у ширшому розумінні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Дослідження показує, що в Україні поступово формується правове поле для державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою, але процес вимагає постійного вдосконалення. Активне та всебічне залучення громадськості до формування нормативно-правової бази післядипломної педагогічної освіти є не просто демократичним принципом, а нагальною потребою для побудови ефективної, гнучкої та орієнтованої на розвиток системи. Це дозволяє врахувати багатогранний досвід та потреби різних зацікавлених сторін, підвищити легітимність прийнятих рішень та забезпечити їхню успішну імплементацію. Лише у співпраці держави та активної громадськості можливе створення цілісного, прозорого та адаптивного правового поля, яке відповідатиме викликам сучасності та сприятиме безперервному професійному зростанню педагогів, що є запорукою якості всієї освітньої системи України.

Створено базову законодавчу основу (Закони "Про освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про вищу освіту"), яка визначає загальні принципи та ролі держави й громадськості, забезпечуючи інституційну стабільність, хоча питання нормативно-правового післядипломної освіти потребує додаткового розгляду та вирішення. Концепція державно-громадського управління, що передбачає синергію державних органів та громадянського суспільства у формуванні освітньої політики, закладає механізми залучення громадськості (ради, самоврядування). Однак їхня реальна ефективність часто недостатня через нечіткість норм та відсутність належних інструментів.

Виявлено прогалини та колізії у законодавстві щодо розмежування повноважень, фінансування та визнання післядипломної педагогічної освіти як формальної чи неформальної освіти, що вимагає системних змін. Правове

забезпечення має враховувати цифровізацію та інноваційні технології, оскільки поточне регулювання дистанційного навчання та електронних ресурсів є фрагментарним. Ефективність нормативно-правового забезпечення залежить від його практичної імплементації, що потребує формування правової свідомості, підвищення компетентності управлінців та належного ресурсного забезпечення.

Отже, нормативно-правове забезпечення державно-громадського управління післядипломною педагогічною освітою перебуває на етапі становлення. Попри значні кроки, існують проблеми, що потребують вирішення. Подальші зусилля мають бути спрямовані на усунення законодавчих прогалин, посилення державно-громадського партнерства, забезпечення якості освіти та адаптацію до сучасного інформаційного суспільства. Лише комплексний підхід створить ефективну та гнучку систему, яка відповідатиме потребам особистості, суспільства та держави.

Література

1. Берека, В. Є. Післядипломна педагогічна освіта в умовах децентралізації та модернізації: регіональний аспект: монографія. Хмельницький: ФОП Мельник А. А. 2017, 110 с.
2. Гравіт, В. О., Антощук, С. В. Ремонтуємо наявну або будуємо принципово нову систему післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна освіта в Україні*, (1), 2016, С. 46–50.
3. Даниленко, Л. Зміст післядипломної освіти в інноваційному полі перетворень. *Післядипломна освіта в Україні*, (1), 2008, С. 16–22.
4. Молчанова, А. О., Купрієвич, В. О. Підвищення кваліфікації як фактор компетентнісного зростання керівних кадрів професійної освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*, (9(38)), 2019, С. 78–98.
5. Олійник, В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях: наук.-метод. посіб. Київ: А.С.К. (НАПН України, Ун-т менедж. освіти). 2013, 312 с.
6. Олійник, В. В., Кириченко, М. О., Отич, О. М., Сорочан, Т. М., Бондарчук, О. І., Діденко, Н. Г., Сергеева, Л. М., Клокар, Н. І., Сидоренко, В. В.,

Скрипник, М. І. Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови нової української школи. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Київ: Видав. дім «Сам», 2017, С. 382–391.

7. Онаць, О. М., Саух, І. В., Чижевський, Б. Г., Попович, Л. М., Данко, А. Ю. Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії: монографія. Київ: Видавничий дім «Освіта». Електронне видання, 2024.

8. Орлова, О. А., Колеснікова, І. В. Післядипломна освіта як складова безперервної професійної освіти педагогів. *Інноваційна педагогіка*, (65, Том 2), 2023, С. 87–90.

9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (зі змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4>

10. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu

References:

1. Bereka, V. Ye. (2017), *Pisliadyplomna pedahohichna osvita v umovakh detsentralizatsii ta modernizatsii: rehionalnyi aspekt: monohrafiia* [Postgraduate pedagogical education in conditions of decentralization and modernization: regional aspect: monograph], FOP Melnyk A. A., Khmelnytskyi, Ukraine.

2. Hravit, V. O. and Antoshchuk, S. V. (2016), "We repair the existing or build a fundamentally new system of postgraduate pedagogical education", *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*, vol. 1, pp. 46–50.

3. Danylenko, L. (2008), "Content of postgraduate education in the innovative field of transformations", *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*, vol. 1, pp. 16–22.

4. Molchanova, A. O. and Kuprievych, V. O. (2019), "Professional development as a factor of competence growth of professional education management staff", *Visnyk pisliadyplomnoi osvity. Seriiia «Pedahohichni nauky»*, vol. 9(38), pp. 78–98.

5. Oliinyk, V. V. (2013), Vidkryta pisliadyplomna pedahohichna osvita i dystantsiine navchannia v zapytanniakh i vidpovidiakh: nauk.-metod. posib. [Open postgraduate pedagogical education and distance learning in questions and answers: scientific and methodological manual], A.S.K., Kyiv, Ukraine.
6. Oliinyk, V. V., Kyrychenko, M. O., Otych, O. M., Sorochan, T. M., Bondarchuk, O. I., Didenko, N. H., Serhieieva, L. M., Klokar, N. I., Sydorenko, V. V. and Skrypnyk, M. I. (2017), Problemy i perspektyvy rozvytku pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity v umovakh rozbudovy novoi ukrainskoi shkoly [Problems and prospects of postgraduate pedagogical education development in the context of building a new Ukrainian school], Vydav. dim «Sam», Kyiv, Ukraine.
7. Onats, O. M., Saukh, I. V., Chyzhievskiy, B. H., Popovych, L. M. and Danko, A. Yu. (2024), Derzhavno-hromadske upravlinnia zakladamy zahalnoi serednoi osvity na zasadakh subiektnoi partnerskoi vzaiemodii: monohrafiia [State-public administration of general secondary education institutions on the principles of subjective partnership interaction: monograph], Vydavnychiy dim «Osvita», Kyiv, Ukraine.
8. Orlova, O. A. and Kolesnikova, I. V. (2023), "Postgraduate education as a component of continuous professional education of pedagogues", Innovatsiina pedahohika, vol. 65, pp. 87–90.
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine “On Higher Education”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4> (Accessed 18 June 2025).
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “On Education”, available at: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu (Accessed 18 June 2025).

Стаття надійшла до редакції 18.06.2025 р.